

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 marca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Barbara Wiśniewska

Protokolant: sekretarz sądowy Grzegorz Nitka

po rozpoznaniu w dniu 1 marca 2019 r. w Toruniu

sprawy z powództwa A. M., M. M.

przeciwko (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki M. M. kwotę 62.396,00 zł (sześćdziesiąt dwa tysiące trzysta dziewięćdziesiąt sześć złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie poczynając od 21 kwietnia 2017 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia,
2. zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki M. M. kwotę 20.000,00 zł (dwadzieścia tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie poczynając od 21 kwietnia 2017 roku do dnia zapłaty tytułem stosownego odszkodowania,
3. zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki M. M. kwotę 1.307,50 zł (jeden tysiąc trzysta siedem złotych i pięćdziesiąt groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie poczynając od 21 kwietnia 2017 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów pogrzebu i leczenia,
4. zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda A. M. kwotę 62 396,00 zł (sześćdziesiąt dwa tysiące trzysta dziewięćdziesiąt sześć złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie poczynając od 21 kwietnia 2017 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia,
5. zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda A. M. kwotę 20.000,00 zł (dwadzieścia tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie poczynając od 21 kwietnia 2017 roku do dnia zapłaty tytułem stosownego odszkodowania,
6. zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda A. M. kwotę 9.478,08 zł (dziewięć tysięcy czterysta siedemdziesiąt osiem złotych osiem groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie poczynając od 21 kwietnia 2017 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów pogrzebu,
7. oddala powództwa w pozostałym zakresie,
8. zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki M. M. kwotę 1.259,00 zł (jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt dziewięć złotych) tytułem zwrotu opłaty i kwotę 32 ,00 zł (trzydzieści dwa złote) tytułem zwrotu wydatków,

9. zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki M. M. kwotę 4.281,90 zł (cztery tysiące dwieście osiemdziesiąt jeden złotych dziewięćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu związanych z udziałem pełnomocnika profesjonalnego,

10. zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda A. M. kwotę 1.251,84 zł (jeden tysiąc dwieście pięćdziesiąt jeden złotych osiemdziesiąt cztery grosze) tytułem zwrotu opłaty i kwotę 59,00 zł (pięćdziesiąt dziewięć złotych) tytułem zwrotu wydatków,

11. zasądza od pozwanego (...) Towarzystwa Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda A. M. kwotę 4.364,14 zł (cztery tysiące trzysta sześćdziesiąt cztery złote czternaście groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu związanych z udziałem pełnomocnika profesjonalnego,

12. nakazuje pobrać od pozwanego (...) Towarzystwa Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Toruniu kwotę 3.344,00 zł (trzy tysiące trzysta czterdzieści cztery złote) tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu - w zakresie żądania powoda A. M.,

13. nakazuje pobrać od pozwanego (...) Towarzystwa Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Toruniu kwotę 2.936,00 zł (dwa tysiące dziewięćset trzydzieści sześć złotych) tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu - w zakresie żądania powódki M. M.,

14. nakazuje pobrać od pozwanego (...) Towarzystwa Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Toruniu kwotę 908,88 zł (dziewięćset osiem złotych osiemdziesiąt osiem groszy) tytułem zwrotu wydatków tymczasowo pokrytych przez Skarb Państwa.

Sygn. akt IC 1321/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 22 czerwca 2017 r. (data wpływu 27 czerwca 2017 r. pełnomocnik powodów M. M., A. M. i B. Z. r.pr. J. B. wniosła w ich imieniu o zasądzenie od pozwanego (...) Towarzystwa Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.:

- na podstawie art. 464 par. 4 kc zadośćuczynienia na rzecz M. M. i A. M. w kwotach po 62.396,00-,-zł na rzecz każdego z nich, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 21 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty;

- na podstawie art. 446 par 3 kc na rzecz M. M. i A. M. odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej w kwotach po 35.000,00-,-zł na rzecz każdego z nich, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 21 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty;

- na podstawie art. 446 par. 1 kc na rzecz M. M. odszkodowania z tytułu poniesionych kosztów pogrzebu i kosztów leczenia w wysokości 1.307,50-,-zł, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 21 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty. W toku postępowania w replice na odpowiedź pozwanej na pozew (k. 286 v.), pełnomocnik powódki stwierdziła, że w petitum pozwu omyłkowo wskazano, że powódka dochodzi odszkodowania za koszty leczenia związanego z rozstrojem zdrowia wywołanym śmiercią córki na podstawie art. 446 par. 1 kc, podczas gdy prawidłowo wskazany winien być przepis art. 444 par. 1 kc;

- na podstawie art. 446 par. 1 kc na rzecz A. M. odszkodowania z tytułu poniesionych kosztów pogrzebu w wysokości 9.478,08-,-zł, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 21 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty;

Jednocześnie pełnomocnik powodów wniosła o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa Ubezpieczeń na rzecz każdego z powodów kosztów postępowania według załączonego spisu kosztów. Ponadto złożyła wniosek o zwolnienie powodów od ponoszenia kosztów sądowych w całości.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż w dniu 16 grudnia 2016 r. doszło do wypadku drogowego. W miejscowości R. kierujący pojazdem S. (...) P. E. (1) potrafił 13 – letnią P. M., przechodzącą na oznakowanym przejściu dla pieszych. W wyniku wypadku piesza odniosła obrażenia ciała skutkujące jej śmiercią w dniu 22 grudnia 2016 r. W momencie wnoszenia pozwu postępowanie karne jeszcze trwało, ale z treści opinii biegłego z dziedziny techniki samochodowej i ruchu drogowego wynikało, że kierujący pojazdem nie zachował wymaganej szczególnej ostrożności i nie ustąpił pierwszeństwa pieszej znajdującej się na pasach, przy czym nie dostosował się do ograniczenia dopuszczalnej prędkości (40 km/h), którą przekroczył o 30 – 35 km/h.

W uzasadnieniu pozwu podniesiono, że tragiczna śmierć dziecka powodów była traumatycznym przeżyciem i spowodowała pustkę w życiu powodów. Podniesiono, że powodowie nie widzą perspektyw na przyszłość. Wskazano, że przeżycie żałoby własnego dziecka spowodowało konieczność leczenia psychiatrycznego powodów. Uznano, że wobec powyższego należy jest powodom zadośćuczynienie. Nadto podniesiono, że pozwany powinien zwrócić poniesione koszty związane pogrzebem i leczeniem. Powodowie podnieśli również, że nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej i zażądali zasądzenia wskazanych wyżej kwot tytułem stosownego odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej na podstawie art. 446 par.3 kc.

Postanowieniem z 3 lipca 2017r wyłączono sprawę z powództwa B. Z. przeciwko pozwanej, stwierdzono w tym zakresie niewłaściwość rzeczową i przekazano sprawę według właściwości Sądowi Rejonowemu w Grudziądzu.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.. W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew podniósł, że pozwany co do zasady przyjął swoją odpowiedzialność za skutki wypadku i wypłacił powodom po 37.604,00 zł tytułem zadośćuczynienia i po 15.000,00 zł tytułem stosownego odszkodowania. Pozwany podnosił, że są to kwoty odpowiednie . Nadto pozwany podniósł w odpowiedzi na pozew zarzut przyczynienia się P. M. do wypadku i jego skutków i wniósł między innymi o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu ruchu drogowego i rekonstrukcji wypadków. Zdaniem pozwanego przyczynienie P. M. należy ocenić na 90%. Na rozprawie w dniu 1.03. 2019r pełnomocnik strony pozwanej podtrzymał swoje wcześniejsze oświadczenie, że pozwana odstępuje od zarzutu przyczynienia się córki powodów do wypadku i jego skutków i cofnął w tym zakresie wnioski dowodowe, w tym wniosek o opinię biegłego z zakresu rekonstrukcji wypadków drogowych.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 16 grudnia 2016 r. około godziny 17.00 P. E. (1) kierował pojazdem S. (...) o nr rej. (...) jadąc ulicą (...) w R.. Samochód poruszał się wówczas w terenie zabudowanym. Na odcinku drogi, który pokonywał, obowiązywało ograniczenie prędkości do 40 km/h. Na ulicy (...), na wysokości budynku nr (...) usytuowane jest oświetlone przejście dla pieszych oznakowane znakiem pionowym i poziomym (tzw. „pasy”, „zebra”). Przed przejściem dla pieszych wyznaczona jest podwójna linia ciągła.

(dowód:

- okoliczność bezsporna;
- uzasadnienie prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w W. z 8 września 2017 r. w sprawie II K 131/17 – k. 260;
- opinia biegłego z dziedziny techniki samochodowej i ruchu drogowego – k. 31v;
- protokół oględzin miejsca zdarzenia – k. 27-29).

Kierujący samochodem poruszał się z prędkością 70- 75 km/h. W tym czasie przez przejście dla pieszych przechodziły P. M. i A. S., z lewej na prawą stronę, patrząc od strony kierowcy. Zachowywały przy tym należyte środki ostrożności. Znajdowały się w niewielkiej odległości od prawej krawędzi jezdni, kiedy samochód wjechał na przejście. A. S. zdążyła uskoczyć na chodnik, natomiast P. M. została uderzona prawą, przednią częścią pojazdu, upadła na jego maskę i przednią szybę, następnie była wieszona przez samochód i ostatecznie spadła na jezdnię.

(dowód:

- okoliczność bezsporna;
- uzasadnienie prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w W. z 8 września 2017 r. w sprawie II K 131/17 – k. 260v;
- opinia biegłego z dziedziny techniki samochodowej i ruchu drogowego – k. 32;
- protokół oględzin miejsca zdarzenia – k. 27-29).

W wyniku wypadku P. M. doznała licznych obrażeń w postaci złamania kości czaszki, krwawienia podpajęczynówkowego, rozmiękania i stłuczenia mózgu, krwiaka podopłucnowego płuca lewego, zasinienia i otarcia naskórka na głowie, tułowiu i kończynach. W dniu 22 grudnia 2016 r. P. M. zmarła. Przyczyną śmierci było pourazowe uszkodzenie centralnego układu nerwowego.

(dowód:

- okoliczność bezsporna;
- uzasadnienie prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Wąbrzeźnie z 8 września 2017 r. w sprawie II K 131/17 – k. 260v).

P. E. (1) w chwili zdarzenia był trzeźwy. Badanie urządzeniem pomiarowym nie wykazało zawartości alkoholu w wydychanym powietrzu.

(dowód:

- okoliczność bezsporna;
- uzasadnienie prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Wąbrzeźnie z 8 września 2017 r. w sprawie II K 131/17 – k. 260v).

Pojazd kierowany przez P. E. (1) posiadał ubezpieczenie OC w ruchu krajowym. Było one objęte polisą wystawioną przez (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W. nr (...).

(dowód:

- okoliczność bezsporna;
- informacja Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego z 17 stycznia 2017 r. – k. 37).

Wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z 8 września 2017 r. P. E. (1) uznany został za winnego, tego, że w dniu 16 grudnia 2016 roku w R., woj. Kujawsko – Pomorskie, kierując samochodem marki S. (...) o numerach rej. (...), na drodze publicznej nr (...) prowadzącej z R. w kierunku W., umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym określone w art. 3 ust. 1, art. 19 ust. 1, art. 20 ust. 1 i art. 26 ustawy z dnia 1 czerwca 1997 r. „Prawo o ruchu drogowym”, w ten sposób, że przekroczył dopuszczalną i bezpieczną prędkość oraz nie zachował należytej ostrożności podczas zbliżania się do oznaczonego przejścia dla pieszych i nie ustąpił pierwszeństwa pieszemu znajdującemu się na przejściu, czym doprowadził do uderzenia przodem swojego pojazdu w prawidłowo idącą po pasach pieszą 13 – letnią P. M., powodując u niej nieumyślnie złamanie kości czaszki, krwawienie podpajęczynówkowe i rozmiękanie oraz stłuczenie mózgu, które to obrażenia spowodowały jej zgon, tj. przestępstwa z art. 177 par. 1 i 2 kk. Sąd wymierzył mu karę 4 lat pozbawienia wolności, zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych, do których wymagane są uprawnienia kat. B, na okres 6 lat. Na podstawie art. 46 par. 1 kk sąd orzekł ponadto wobec oskarżonego zadośćuczynienie za doznaną krzywdę na rzecz pokrzywdzonych A. M. i M. M. w kwocie po 10.000-,zł dla każdego z pokrzywdzonych. Powyższy wyrok został zaskarżony apelacjami prokuratora, pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego

i obrońcy oskarżonego. Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z dnia 11 stycznia 2018 r. wydanym w sprawie IX Ka 825/17 utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

(dowód:

- odpis wyroku Sądu Rejonowego w G. z 8 września 2017 r. wydanego w sprawie II K 131/17;
- odpis wyroku Sądu Okręgowego w T. z 11 stycznia 2018 r. wydanego w sprawie IX Ka 825/17).

Powodowie ponieśli następujące wydatki związane z pogrzebem córki:

- zakup sztucznej rośliny – 30,00-,zł;
- zakup sztucznej rośliny wraz z kosztem jej wysyłki – 97,50-,zł;
- zakup spódniczki i bluzki – 100,00-,zł;
- zakup sukni z dodatkami – 830,00-,zł,

które poniosła M. M. - łącznie 1.057,50-,zł, oraz:

- zakup wkładów olejowych do zniczy – 75,79-,zł;
- zakup wkładów olejowych do zniczy – 51,95-,zł;
- zakup wkładów olejowych do zniczy – 53,84-,zł;
- koszt usługi gastronomicznej – 2.200,00-,zł;
- koszt ramy nagrobka – 90,00-,zł;
- koszt kompozycji florystycznej z wieńcem – 2.426,50-,zł;
- koszt pogrzebu – 3.680,00-,zł;
- koszt wykopania grobu i usypania mogiły – 400,00-,zł;
- opłata za pokładne na 20 lat – 500,00-,zł,

które poniósł A. M. - łącznie 9.478,08-,zł.

(dowód: - kopie:

- dwóch rachunków wystawionych przez F,H. (...) P. S. – k. 40;
- faktury nr (...) z 31 grudnia 2016 r. – k. 4;
- rachunku wystawionego przez Salon Sukien Ślubnych z 23 grudnia 2016 r. – k. 46;
- faktury VAT nr 1487F00099/01/17 wystawionej przez Jeronimo Martin Polska S.A. – k. 42;
- faktury VAT nr 2973F00077/01/17 wystawionej przez Jeronimo Martin Polska S.A. – k. 43;
- faktury VAT nr 2075F00042/01/17 wystawionej przez Jeronimo Martin Polska S.A. – k. 44;
- rachunku nr (...) z 28 grudnia 2016 r wystawionej przez Usługi Gastronomiczne (...) – k. 45;

- rachunku wystawionego przez Zakład Usługowo Handlowy (...) – k. 45;
- rachunku wystawionego przez Zakład Usługowo Handlowy (...) – k. 46;
- kosztorysu usługi pogrzebowej wystawionego przez Zakład Usługowo Handlowy (...) do faktury nr (...) – k. 49 – 50;
- potwierdzenia przyjęcia zapłaty za wykopanie grobu, usypanie mogiły i pokładne z 23 grudnia 2016 r. – k. 51).

Powodowie zorganizowali pogrzeb córki, ale ze względu na ich fatalną formę psychiczną pomagali im w tym członkowie rodziny. P. M. w chwili śmierci miała 13 lat. Była uczennicą VI klasy szkoły podstawowej. Uczyła się bardzo dobrze. Była miłym, grzecznym, radosnym, powszechnie lubianym i wzbudzającym sympatię dzieckiem. Nie sprawiała żadnych problemów wychowawczych. Miała bardzo dobry kontakt z rodzicami, zwłaszcza z matką, której zwierzała się ze swoich spraw, także osobistych. Chodziła, albo jeździła z nią po zakupy, pomagała w pracach domowych. Interesowała się fotografią, w przyszłości miała zamiar zająć się fotografiką. Interesowała się również sportem, np. razem z ojcem oglądała programy sportowe w telewizji. Sama też przejawiała aktywność fizyczną. Uczęszczała na kółko taneczne, jeździła na łyżworolkach. W chwili zaistnienia zdarzenia szła z koleżanką na lodowisko, by poślizgać się na łyżwach. Była jedynaczką hołubioną przez rodziców. Razem stanowili bardzo dobrą, wzajemnie wspierającą się, kochającą i szczęśliwą rodzinę. Rodzice wyjeżdżali razem z córką w czasie wakacji nad morze, nad jezioro, do ZOO. P. miała też bardzo dobry kontakt ze swoimi ciotkami (siostrami matki) i ich córkami a swoimi kuzynkami, które były w jej wieku. Podobnie dobry kontakt miała ze swoją babcią, którą często odwiedzała na wsi. Chętnie uczestniczyła razem z rodzicami w spotkaniach i uroczystościach rodzinnych. Cała większa rodzina spędzała wspólnie święta, urodziny, Dzień Dziecka, czy też Dzień Matki.

(dowód:

- zeznania powódki – k. 313;
- zeznania powoda – k. 313v – 314, 417v;
- zeznania świadka D. K. – k. 311v. – 12;
- zeznania świadka K. W. – k. 312;
- zeznania świadka B. Z. – k. 312v -13).

Rodzice, ze względu na jej charakter i usposobienie, przywiązanie do nich i łączącą ich więź emocjonalną, mieli uzasadnioną nadzieję, że P. w przyszłości będzie im pomagała i w razie potrzeby otoczy opieką.

(dowód:

- zeznania powoda – k. 417v;
- zeznania świadka K. W. – k. 312).

M. M. od 2006 r. (kiedy jej córka miała 3 lata) leczyła się psychiatrycznie w (...)Z.O.Z. (...) Spółka z o.o. w G. u specjalisty psychiatry D. A. z powodu zaburzeń lękowych z napadami typu panicznego. Miała wówczas trudną sytuację rodzinną (konflikt z teściem) i mieszkaniową. Od czerwca 2006 r. do listopada 2007 r. powódka odbyła cztery wizyty w poradni. Na skutek przyjmowania leków stan jej zdrowia poprawił się na tyle, że kolejna wizyta miała miejsce w lutym 2011 r. Od tego czasu jej kontakt z lekarzem ograniczył się do jednej kontrolnej wizyty rocznie. Przyjmowała zapisywane leki. Ostatni raz przed wypadkiem była w dniu 18 maja 2016 r. Kolejna wizyta, ostatnia w (...) w G., miała miejsce w rok po wypadku. Nastąpiło wówczas u powódki obniżenie nastroju z uwagi na zbliżające się Święta Bożego Narodzenia i lęk przed spędzeniem ich bez córki. M. M. przestała zażywać leki, gdyż zaczęli rozważać z mężem staranie się o dziecko. A. M., przed śmiercią córki nigdy nie korzystał z pomocy psychiatrycznej, ani psychologicznej.

(dowód:

- zeznania powódki – k. 313;
- zeznania świadka D. K. – k. 311v;
- zeznania świadka K. W. – k. 312;
- historia choroby Poradni Zdrowia Psychicznego N.Z.O.Z. (...) Sp. z o.o. w G. – k. 324 – 27;
- opinia sądowa psychiatryczno – psychologiczna dotycząca A. M. – k. 360 – 61;
- opinia sądowa psychiatryczno – psychologiczna dotycząca M. M. – k. 369).

Po śmierci córki z uwagi na wynikający z tego faktu stan zdrowia psychicznego, w dniu 16 stycznia 2017 r. oboje powodowie zgłosili się do gabinetu prywatnego specjalisty psychiatrii A. B. w L., gdzie rozpoznano u obojga epizod depresyjny. Opłata za usługę medyczną wyniosła **łącznie 250,00-zł. Faktura została wystawiona na powódkę.**

(dowód:

- historia choroby M. M. z Poradni Zdrowia Psychicznego Indywidualnej Specjalistycznej Praktyki Lekarskiej (...) – k. 333;
- opinia sądowa psychiatryczno – psychologiczna dotycząca M. M. – k. 369;
- historia choroby A. M. z Poradni Zdrowia Psychicznego Indywidualnej Specjalistycznej Praktyki Lekarskiej (...) – k. 330;
- opinia sądowa psychiatryczno – psychologiczna dotycząca A. M. – k. 357;
- kopia faktury nr (...) z 16 stycznia 2017 r. – k. 52).

Śmierć córki była dla rodziców wydarzeniem nagłym i niespodziewanym. Do samego końca mieli nadzieję, że córkę da się uratować. Powódka prosiła lekarzy, by nie odłączali aparatury podtrzymującej czynności życiowe. Powodowie się załamali, byli zrozpaczeni. Odczuwali głęboką pustkę po odejściu jedyne dziecko. Stracili wiarę w sens dalszego życia. U obojga występowały myśli samobójcze, ale odżegnali się od nich ze względu na drugiego z małżonków. Mieli plany i oczekiwania wobec córki. Chcieli zadbać o jej przyszłość w nadziei, że w razie konieczności i potrzeb, ona będzie ich wspierać. Obecnie unikają spotkań rodzinnych. W istocie nie prowadzą żadnego życia towarzyskiego. Święta nie są dla nich okazją do radosnego spędzania czasu a raczej do rozpamiętywania przeszłości i wyrażania smutku i żalu. Obawiają się wręcz ich nadejścia. Ich nastrój udziela się innym krewnym i powinowatym zmarłej. Oboje mają łzy w oczach mówiąc o córce, powódka łatwo wpada w przygnębienie i płacze. Nie potrafiła powstrzymać emocji nawet na sali sądowej, mimo, że upłynęły już 2 lata od zdarzenia. Początkowo oboje codziennie chodzili na cmentarz. Obecnie czyni tak ojciec dziewczynki. Matka P. odwiedza ją rzadziej, ze względu na zajście w ciążę i urodzenie drugiej córki. Oboje rodzice, mimo urodzenia się po śmierci P. córki P., wiedzą, że nic nie zastąpi im tragicznie zmarłej starszej córki. Nadal mają poczucie pustki i braku po utracie najbliższej im osoby. M. M. przez około pół roku nie była w stanie wrócić do pracy, korzystała ze zwolnienia lekarskiego. Ostatecznie pod wpływem namów koleżanek z pracy zdecydowała się wrócić. Przez długi czas nie była w stanie wykonywać obowiązków domowych, codzienna aktywność przychodziła jej z trudem. Po zajściu w ciążę i urodzeniu dziecka przebywała na zwolnieniu lekarskim i urlopie macierzyńskim. Obecnie korzysta z urlopu wychowawczego. Sprawowanie opieki nad drugim dzieckiem pozwala jej na oderwanie myśli od tragicznego wydarzenia, ale nadal je przeżywa. A. M. po śmierci córki korzystał z urlopu wypoczynkowego, po to, by zająć się, silnie przeżywając tragedię, żoną. Następnie przebywał na zwolnieniu lekarskim, do 13 marca 2017 r. Potem

wrócił do pracy, ale stracił motywację do rozwoju zawodowego, pozostając na tym samym stanowisku, za stosunkowo niewielkim (jak na zawód spawacza) wynagrodzeniem. Oboje małżonkowie w okresie żałoby wspierali się wzajemnie.

(dowód:

- zeznania powódki – k. 313;
- zeznania powoda – k. 313v – 314, 417v;
- zeznania świadka D. K. – k. 311v. – 12;
- zeznania świadka K. W. – k. 312;
- zeznania świadka B. Z. – k. 312v -13).

Jak już wspomniano oboje rodzice podjęli od 16 stycznia 2017 r. leczenie psychiatryczne w Poradni Zdrowia Psychicznego - gabinecie Indywidualnej Specjalistycznej Praktyki Lekarskiej (...) w L.. M. M. początkowo zgłaszała się na wizyty lekarskie jeden raz w miesiącu. Otrzymywała zwolnienia lekarskie do 23 czerwca 2017 r. Zapisywano jej leki antydepresyjne i uspokajające. Następnie korzystała z porad lekarskich rzadziej, raz na kilka miesięcy, ostatni raz w lutym 2018 r. Kiedy zorientowała się, że jest w ciąży zaprzestała przyjmowania leków.

(dowód:

- zeznania powódki – k. 313;
- zeznania powoda – k. 313v – 314, 417v;
- zeznania świadka D. K. – k. 311v;
- zeznania świadka K. W. – k. 312;
- opinia sądowa psychiatryczno – psychologiczna dotycząca M. M. – k. 369 - 70;
- historia choroby M. M. z Poradni Zdrowia Psychicznego Indywidualnej Specjalistycznej Praktyki Lekarskiej (...)– k. 333 - 36).

Podobnie jak żona, A. M. początkowo zgłaszał się na wizyty lekarskie jeden raz w miesiącu (do kwietnia 2017 r.). Zapisywano mu leki antydepresyjne i uspokajające. Następnie korzystał z porad lekarskich rzadziej, raz na kilka miesięcy, ostatni raz w lutym 2018 r.

(dowód:

- zeznania powoda – k. 313v – 314, 417v;
- zeznania świadka D. K. – k. 311v;
- zeznania świadka K. W. – k. 312;
- opinia sądowa psychiatryczno – psychologiczna dotycząca A. M. – k. 359;
- historia choroby A. M. z Poradni Zdrowia Psychicznego Indywidualnej Specjalistycznej Praktyki Lekarskiej (...) – k. 330 - 32).

U M. M. po tragicznej śmierci córki wystąpiły zaburzenia psychiczne w postaci zespołu depresyjnego. Wystąpienie tych zaburzeń związane było przyczynowo z urazem psychicznym, jakim była dla powódki strata córki. Nasilenie zaburzeń depresyjnych u powódki w pierwszym roku po zdarzeniu było znaczne. W późniejszym okresie do chwili

obecnej nasilenie zaburzeń zmniejszało się i obecnie jest umiarkowane. Stwierdzone u M. M. zaburzenia psychiczne z reguły zmniejszają swoje nasilenie w miarę upływu czasu od zdarzenia, które je wywołało. Można się spodziewać, że po upływie najbliższych dwóch lat zaburzenia te ustąpią. Tego typu, reaktywne zaburzenia depresyjne, choć bywają długotrwałe i mogą utrzymywać się przez kilka lat, nie mają charakteru trwałego. Nie mają tendencji do samoistnego nawracania. Stosunkowo duże nasilenie zaburzeń w pierwszym roku po wypadku i stosunkowo długi okres ich utrzymywania się, związane są z siłą urazu psychicznego, jakiego doznała badana – strata dziecka zaliczana jest do najsilniejszych urazów psychicznych. Stwierdzone u powódki depresyjne zaburzenia psychiczne, spowodowane stratą córki, obniżały jej możliwości prawidłowego funkcjonowania we wszystkich obszarach, tj. osobistym, domowym, rodzinnym, zawodowym i towarzyskim. Obniżenie to było proporcjonalne do nasilenia zaburzeń depresyjnych, tzn. było największe w pierwszym roku po stracie córki. Obecnie nie ma wskazań do dalszego leczenia psychiatrycznego. Korzystne byłoby natomiast skorzystanie z psychoterapii. Procentowy rozmiar uszczerbku na zdrowiu w pierwszym roku po zdarzeniu wyniósł 20%, zaś w kolejnych latach po 5%. Termin ustąpienia zaburzeń jest trudny do ustalenia, ale nie powinien on przekroczyć trzech lat od wypadku

(dowód:

- opinia sądowa psychiatryczno – psychologiczna dotycząca M. M. – k. 367 – 76).

U A. M. po tragicznej śmierci córki wystąpiły zaburzenia psychiczne w postaci zespołu depresyjnego. Wystąpienie tych zaburzeń związane było przyczynowo z urazem psychicznym, jakim była dla powoda strata córki. Objawami tych zaburzeń było poczucie ogromnej straty, krzywdy, niesprawiedliwości, przygnębienie, spadek aktywności, zaburzenia snu, nawracające myśli o córce i o wypadku. Zaburzenia te miały charakter długotrwały, tj. ponad sześć miesięcy. Nasilenie zaburzeń depresyjnych u powoda w pierwszym roku po zdarzeniu było znaczne (strata dziecka zaliczana jest do najsilniejszych urazów psychicznych) i umiarkowane. W późniejszych miesiącach i latach stopniowo zmniejszało się od umiarkowanego do lekkiego. W chwili obecnej nie stwierdza się u A. M. zaburzeń psychicznych związanych ze śmiercią córki. Najprawdopodobniej ustąpiły one w drugim roku po tragicznym zdarzeniu. Aktualnie pojawiają się u powoda, nacechowane smutkiem i poczuciem straty, wspomnienia dotyczące córki, zwłaszcza w sytuacjach takich, jak święta, spotkania rodzinne lub, gdy widzi młode dziewczęta np. idące do szkoły. Nie są to jednak już zaburzenia psychiczne, ale myśli i odczucia typowo pojawiające się w naszym obszarze kulturowym po śmierci osoby najbliższej. Nie wymagają one leczenia psychiatrycznego, ani psychoterapii. Nie powodują problemów w codziennym funkcjonowaniu. Zaburzenia te stopniowo, w miarę upływu czasu, ustępują i nie mają tendencji do nawracania. Zaburzeniom psychicznym w okresie ich występowania, tj. przez około półtora roku od śmierci córki towarzyszył proporcjonalny spadek aktywności powoda w domu, w pracy, w kontaktach towarzyskich. Obecnie nie występują ograniczenia w tych obszarach. Procentowy rozmiar uszczerbku na zdrowiu w pierwszym roku po zdarzeniu wyniósł 10%, zaś w kolejnym półroczu - 5%.

(dowód:

- opinia sądowa psychiatryczno – psychologiczna dotycząca A. M. – k. 355 – 63).

W listopadzie 2018 r. powódka urodziła córkę, P.. Dziecko urodziło się zdrowe. Powód nadal pracuje na tym samym stanowisku, w charakterze spawacza. Zarabia około 2.80,00-,zł netto. Jego małżonka otrzymuje zasiłek wychowawczy w kwocie 1.100,00-,zł. Za mieszkanie płacą łącznie opłaty w wysokości ok. 1.000-,zł i spłacają kredyt, którego rata miesięczna wynosi 300,00-,zł.

(dowód:

- zeznania powoda – 417v -18).

Pismem z dnia 17 stycznia 2017 r. (data wpływu 19 stycznia 2017 r.) powodowie zgłosili pozwanej (...) Towarzystwu Ubezpieczeń Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. szkodę, wzywając ją do zapłaty na rzecz powódki M. M. kwoty 150.000-,zł tytułem zadośćuczynienia i 50.000-,zł tytułem odszkodowania i takich samych kwot z tych samych tytułów na rzecz

A. M.. Wcześniej, gdyż w dniu 7 stycznia 2017r powodowie wezwali pozwaną za pośrednictwem poczty elektronicznej do zapłaty łącznej kwoty 10.545,58-, zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu. Pozwana przyjęła szkodę do likwidacji, o czym powiadomiła powodów pismem z 30 stycznia 2017 r. Następnie pismami z 20 lutego 2017 r. pozwana wskazała na brak dokumentacji potwierdzającej sprawstwo kierującego pojazdem Seat Alhambra. Postępowanie przygotowawcze było wówczas w fazie wstępnej. Nie został sporządzony akt oskarżenia, ani biegły nie wydał jeszcze opinii. Zeznania świadków nie były jednoznaczne i różniły się od siebie. Zdaniem firmy ubezpieczeniowej, podjęcie decyzji na tym etapie postępowania i wyjaśnienia sprawy, byłoby przedwczesne. W dniu 20 kwietnia 2017 r. pozwana spółka wydała decyzje o odmowie wypłaty świadczeń na rzecz każdego z powodów. Z uzasadnienia decyzji wynika, że firma ubezpieczeniowa uczyniła to ze względu na niezakończenie postępowania ustalającego sprawcę przedmiotowego zdarzenia (wypadku drogowego). Jednocześnie zaznaczono, że proces likwidacji szkody nie został jeszcze zamknięty. W dniu 9 czerwca 2017 r. pozwana spółka wydała dwie decyzja, na mocy których przyznano każdemu z powodów kwoty po 37.604,00-,zł tytułem zadośćuczynienia (na mocy art. 446 par. 4 kc) i stosowne odszkodowanie w wysokości po 15.000,00-,zł (na podstawie art. 446 par. 3 kc). W pozostałej części żądania powodów nie zostały uwzględnione.

(dowód:

- kopie korespondencji prowadzonej między stronami w postępowaniu likwidacyjnym szkody nr (...) i dokumentacji związanej z tym postępowaniem dołączone do pozwu – k. 53 – 81, w tym:

- kopie decyzji pozwanej przyznających powodom zadośćuczynienie i odszkodowanie z 9 czerwca 2017 r. – k.56 i 58).

Niezależnie od dochodzonego w niniejszej sprawie roszczenia powodowie otrzymali kwotę (łącznie) 15.000,00-,zł z tytułu ubezpieczenia „szkolnego”, oraz M. M. 2.500,00-,zł i A. M. 1.600,00-,zł. z własnych polis ubezpieczeniowych na wypadek śmierci osoby najbliższej. Oprócz tego na podstawie prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Wąbrzeźnie z 8 września 2017 r. sprawca wypadku został zobowiązany na mocy art. 46 par. 1 kk do uiszczenia na rzecz każdego z pokrzywdzonych (powodów) kwot po 10.000,00-,zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, ale faktycznie pieniądze te nie zostały przez skazanego uiszczone.

(dowód:

- zeznania powoda – k. 313v – 314, 417v;

- odpis wyroku Sądu Rejonowego w G. z 8 września 2017 r. wydanego w sprawie II K 131/17;

- odpis wyroku Sądu Okręgowego w T. z 11 stycznia 2018 r. wydanego w sprawie IX Ka 825/17).

Sąd zważył co następuje

Przed przystąpieniem do zasadniczych rozważań należy podkreślić, że sprawy cywilne są kontradiktoryjne a obowiązek składania wniosków dowodnych spoczywa na stronach (art. 3 in fine k.p.c.). Z kolei ciężar udowodnienia określonych faktów, a co za tym idzie, ryzyko niepowodzenia dowodów i zaniechania w wykazywaniu inicjatywy dowodowej spoczywa na tej stronie, która wywodzi z nich określone skutki prawne (art. 6 k.c.). W myśl art. 232 k.p.c. strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd może dopuścić dowód nie wskazany przez stronę. Proces cywilny to spór pomiędzy dwiema równoprawnymi stronami, toczący się przed bezstronnym sądem (zasada kontradiktoryjności). To strony obowiązane są zgłaszać w tym sporze twierdzenia, wnioski i dowody na poparcie swoich stanowisk (art. 3 k.p.c.). Na nich więc spoczywa ciężar udowodnienia wskazywanych przez siebie faktów. Ta strona, która twierdzi, że określony fakt miał miejsce obowiązana jest zgłosić dowód lub dowody wykazujące jego istnienie. Strona, która powołuje się na nieistnienie określonego faktu powinna również udowodnić swoje twierdzenie, zgłaszając dowody dla wykazania faktów przeciwnych. Nie jest wykluczone dowodzenie nieistnienia faktu (czyli tzw. faktu negatywnego), choć jest ono utrudnione. Ciężar udowodnienia spoczywa na tym, kto powołuje się na istnienie lub nieistnienie faktu Jeżeli pozwany zaprzecza faktom przytoczonym w pozwie przez powoda, to powód powinien te fakty udowodnić. Proste zaprzeczenie nie rodzi

"obowiązku" dowodowego. Jeżeli jednak pozwany zaprzecza powołując się na określone fakty (np. fakty przeciwne), to powinien on te fakty udowodnić, co nie zwalnia powoda z obowiązku wykazania faktów uzasadniających powództwo. W doktrynie i praktyce podkreśla się, że sąd powinien korzystać z przewidzianego w art. 232 k.p.c. zdanie drugie uprawnienia powściągliwie i z umiarem, pamiętając, że taka inicjatywa należy przede wszystkim do samych stron i że cały rozpoznawany spór jest ich sprawą, a nie sądu. Przyjmuje się, że nieprzeprowadzenie przez sąd dowodu z urzędu z reguły nie stanowi uchybienia. Dopuszczenie z urzędu dowodu niewskazanego przez strony jest uprawnieniem, z którego sąd powinien korzystać w sytuacjach wyjątkowych i w sposób nienasuwający podejrzeń co do bezstronności. Nie może on jednak w ten sposób wyręczać w inicjatywie dowodowej strony zastępowanej przez adwokata lub radcę prawnego (wyr. SN z 23.7.2003 r., II CK 320/01, niepubl.).

W sprawie niniejszej obie strony były reprezentowane przez profesjonalnych pełnomocników.

W konsekwencji należało przyjąć, że powodowie domagając się zasądzenia od pozwanej dochodzonych kwot tytułem zadośćuczynienia i odszkodowania winni wykazać, że zaistniały ku temu przesłanki wynikające z dyspozycji przepisów art. 446 § 3 i 4 kc i art. 441 par. 1 kc, w szczególności dotyczące wysokości tych roszczeń, bowiem jak wynika z dalszej części uzasadnienia strona pozwana, co do zasady nie kwestionuje swojej odpowiedzialności.

Część stanu faktycznego odnoszącego się do przebiegu samego wypadku w dniu 16 grudnia 2016 r. ustalono przede wszystkim w odwołaniu się do ustaleń poczynionych w treści i w uzasadnieniu prawomocnego wyroku skazującego, orzeczonego w postępowaniu karnym, tj. wyroku Sądu Rejonowego w Wąbrzeźnie z 8 września 2017 r. w sprawie II K 131/17. W treści odpowiedzi na pozew pozwana przyjęła co do zasady odpowiedzialność za skutki wypadku. Co więcej w toku postępowania likwidacyjnego przyznała każdemu z powodów kwotę po 37.604,00-,-zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w wyniku śmierci dziecka i kwotę po 15.000-,-zł tytułem odszkodowania. Jest to okoliczność bezsporna, potwierdzona przez obie strony, jak również treścią decyzji ubezpieczyciela, których kopie dołączono do pozwu. Jednocześnie jednak pozwana podniosła, zarzut przyczynienia się P. M. do wypadku i jego skutków. Pozwana wskazała, że postępowanie karne w stosunku do sprawcy wypadku jeszcze się nie zakończyło (sprawa była wówczas na etapie postępowania odwoławczego), natomiast kierujący pojazdem nie potwierdza swojej odpowiedzialności za wypadek, wskazując, że P. M. w sposób nagły wbiegła na jezdnię, przy czym przechodziła przez jezdnię w miejscu niedozwolonym. Zdaniem pozwanej przyczynienie P. M. do zdarzenia i jego skutków uzasadnia obniżenie świadczeń należnych powodom o **90%**. Na rozprawie w dniu 9 marca 2018 r. pełnomocnik pozwanej oświadczył, że (...) **Towarzystwo Ubezpieczeń Spółka Akcyjna z siedzibą w W. *odstępuje od zarzutu przyczynienia i cofnął wnioski dowodowe na okoliczność przyczynienia się P. M. do zdarzenia.*** Podtrzymał swoje stanowisko na ostatnim terminie rozprawy w dniu 1 marca 2019 r. (k. 418 akt). Nastąpiło to w związku z uprawomocnieniem się wyroku skazującego w postępowaniu karnym, którego treść (podobnie jak treść uzasadnienia wyroków sądów obu instancji) nie wskazywała na przyczynienie się P. M. do zaistnienia i skutków wypadku. W tej sytuacji należy uznać, że ustalenia sądu w przedmiotowym zakresie są bezsporne i niekwestionowane przez żadną ze stron.

Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania wiarygodności dowodów z przesłuchania powodów i z zeznań świadków: D. K., K. W., B. Z. . W sposób oczywisty osobom tym zależy na korzystnym dla strony powodowej rozstrzygnięciu sprawy. Nie czyni to jednak ich zeznań wątpliwymi w zakresie ich prawdziwości. Są one zgodne i zbieżne ze sobą, wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają, stanowiąc jednolitą, logicznie uzasadnioną, całość. Dotyczyły one osoby tragicznie zmarłej córki powodów, ale przede wszystkim zakresu ich cierpień związanych z jej stratą i zmian w ich zachowaniu wynikających z tego zdarzenia. Zostały one potwierdzone w tym zakresie dokumentacją lekarską i wnioskami opinii sądowych psychiatryczno – psychologicznych. Oczywistym jest też, że śmierć dziecka nigdy nie jest obojętna dla jego rodziców i wywołuje głęboko traumatyczne przeżycia. Z przebiegu postępowania nie wynikało, by strona pozwana miała zastrzeżenia co do wiarygodności zeznań powodów i przesłuchanych w sprawie świadków. Z powyższych względów Sąd potraktował je jako wiarygodną podstawę czynienia ustaleń faktycznych.

Istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy miały opinie sądowe psychiatryczno - psychologiczne wydane przez biegłych - lekarza psychiatrę dr n. med. L. C. i psychologa mgr J. S. odnośnie do sformułowanych przez tutejszy Sąd Okręgowy pytań w postanowieniu z 9 marca 2018 r. (k. 314). Opinie sporządzone zostały przez biegłych

sądowych (z listy Sądu Okręgowego w Gdańsku) o właściwych specjalizacjach, wymaganym poziomie naukowym i doświadczeniu zawodowym. Obie (wspólne) opinie dotyczące powodów są jasne, czytelne, przejrzyste, spójne wewnętrznie, zaś przedstawione w nich wnioski, logicznie uzasadnione. Opinie zostały wydane z uwzględnieniem przedstawionej biegłym dokumentacji lekarskiej, w oparciu o analizę akt (w tym zeznań powodów i świadków), jak również na podstawie osobistych badań powodów. Zawarte w ostatnich punktach opinii („wnioski z omówieniem”) podsumowania wynikają wprost z przeprowadzonych analiz i badań i poddają się weryfikacji. W ocenie Sądu Okręgowego brak jest podstaw do kwestionowania fachowości, wiarygodności i zasadności sporządzonych opinii. Nadmienić należy, że żadna ze stron nie zgłosiła zastrzeżeń do żadnej z opinii, nie żądała również przesłuchania biegłych przed sądem celem wyjaśnienia treści opinii. Należy zatem przyjąć, że strony zgadzają się z wnioskami przedstawionymi przez biegłych. Pełnomocnicy obu stron potwierdzili to zresztą pisemnie i ustnie na ostatnim terminie rozprawy.

W odpowiedzi na pozew pełnomocnik pozwanej, kwestionując zasadność żądania zwrotu kosztów pogrzebu, podniósł, że dołączone do pozwu fotokopie rachunków nie spełniają odpowiednich warunków formalnych, gdyż nie zostały urzędowo potwierdzone. W replice na odpowiedź na pozew pełnomocnik powodów stwierdził, że przedmiotowe dokumenty spełniają wymóg art. 129 par. 2 kpc, gdyż zostały przez pełnomocnika strony, będącego radcą prawnym, poświadczone za zgodność z oryginałem. Faktem jednak jest, że w istocie nie zostały one w ten sposób przez pełnomocnika poświadczone. Zgodnie jednak z wyrokiem Sądu Najwyższego z 25 listopada 2015 r. wydanym w sprawie V CSK 52/15 (Lex nr 1958505) „powołane przez stronę dowody z określonych dokumentów załączonych do pozwu lub innego pisma procesowego w formie niepoświadczonej kserokopii wprawdzie nie stanowią dowodów z dokumentów, o których mowa w art. 244 i art. 245 k.p.c., nie są jednak pozbawione mocy dowodowej, w rozumieniu art. 232 w zw. z art. 308 k.p.c. Dopóki sąd ani strona przeciwna nie zakwestionuje ich i nie zażąda złożenia oryginałów dokumentów, stanowią one jeden ze środków dowodowych, przy pomocy których strona może udowodnić fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Dowody te, jak każde inne, podlegają ocenie sądu na podstawie art. 233 k.p.c. Dopiero, jeżeli sąd zażąda przedstawienia oryginału dokumentu, strona jak również każda inna osoba, która go posiada, obowiązana jest, zgodnie z art. 248 k.p.c., przedstawić oryginał. Obowiązek złożenia oryginału dokumentu powstaje dla strony, która powołuje się na dokument, także w sytuacji wskazanej w art. 129 § 1 k.p.c., a więc wtedy, gdy strona przeciwna zażądała złożenia oryginału dokumentu”. W niniejszym postępowaniu ani sąd, ani strona przeciwna nie żądały od strony powodowej oryginałów dokumentów. Prawdziwość okoliczności na jakie zostały wystawione przedmiotowe dokumenty nie budzi żadnych wątpliwości. Strona pozwana nie kwestionowała, że wydatki związane z pogrzebem zostały rzeczywiście poniesione. Jak wynika z treści pozwu i przedmiotowych kopii dokumentów powodowie ponieśli koszty związane ze śmiercią córki w zakresie kosztów pogrzebu. Funkcja kompensacyjna odszkodowania realizowana jest w oparciu o normy zawarte w art. 361 k.c. oraz art. 446 § 1 k.c. Zgodnie z treścią pierwszego z tych przepisów zobowiązany jest do pełnego odszkodowania za straty, które poniósł poszkodowany. Zgodnie z drugim jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, zobowiązany do naprawienia szkody powinien zwrócić koszty leczenia i pogrzebu temu, kto je poniósł. Zgodnie z niekwestionowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego „obowiązek zwrotu kosztów pogrzebu na podstawie art. 446 § 1 k.c. obejmuje zwrot kosztów bezpośrednio z pogrzebem związanych (jak przewóz zwłok, nabycie trumny, zakup miejsca na cmentarzu i in.), jak również zwrot wydatków, odpowiadających zwyczajom danego środowiska. Do tych wydatków zalicza się koszt postawienia nagrobku (w granicach kosztów przeciętnych, jeżeli nawet koszty rzeczywiste były znaczne, np. z uwagi na materiał lub wystrój nagrobku, wyższe), wydatki na wieńce i kwiaty, koszty zakupu odzieży żałobnej i in. Do tych wydatków należy zaliczyć także wydatki na poczęstunek biorących udział w pogrzebie osób, przy uwzględnieniu okoliczności konkretnego przypadku, skoro jest to zwyczaj w zasadzie powszechnie przyjęty, zwłaszcza jeżeli jest w danym środowisku stosowany i dotyczy przede wszystkim krewnych zmarłego (bliższych i dalszych członków rodziny), jak również innych osób bliżej z denatem związanych, np. najbliższych współpracowników itp. Koszt takiego poczęstunku, utrzymany w rozsądnych stosownie do okoliczności granicach (nie mającego charakteru tzw. stypy pogrzebowej), podlega zwrotowi na równi z innymi kosztami pogrzebu zgodnie z art. 446 § 1 k.c.” (wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 1982 r. ,sygn. akt II CR 556/81, Lex nr 8388). „Wydaje się, że prócz wyżej wymienionych przez Sąd kosztów, do niezbędnych i celowych kosztów pochówku należy obecnie zaliczać również koszty związane z pokryciem mszy

żałobnej, posługi kapłańskiej na cmentarzu, oprawy ceremonii pogrzebowej, gratyfikacji dla organisty, przygotowania nekrologów...” (Aleksander Daszewski „Zakres zwrotu kosztów pochówku w orzecznictwie sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego” – Monitor Ubezpieczeniowy nr 57 – czerwiec 2014 r.). Przenosząc powyższe uwagi na grunt ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej deliktowej, obowiązek pokrycia kosztów pochówku w opisanym powyżej zakresie obciążać będzie odpowiadającego gwarancyjnie ubezpieczyciela, który odpowiada w granicach odpowiedzialności cywilnej sprawcy. W takim przypadku to ubezpieczyciel sprawcy zobowiązany będzie do zwrotu szeroko rozumianych kosztów związanych z pochówkiem poszkodowanego w powyżej opisanym zakresie. Wszystkie wydatki zostały przez stronę powodową udokumentowane i nie budzą zastrzeżeń. W szczególności zastrzeżeń tych nie budzi koszt postawienia i urządzenia nagrobka. „Wydatki na postawienie i urządzenie nagrobka (pomnika) wchodzi w skład kosztów pogrzebu w rozumieniu art. 446 § 1 k.c. niezależnie od rodzaju nagrobka i czasu jego postawienia. Odszkodowanie obejmuje zwrot pełnych poniesionych na ten cel kosztów, chyba że sąd dojdzie do przekonania na podstawie okoliczności sprawy, że koszty te są rażąco wygórowane w zestawieniu z normalnymi wydatkami przyjętymi w podobnych przypadkach” - wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 16 marca 2017 r. (ACa 773/16, LEX nr 2307625). W niniejszej sprawie koszty te nie zostały z pewnością rażąco wygórowane. Wątpliwości nie budzą też wydatki poniesione na rzecz zakładu pogrzebowego z tytułu usługi pogrzebowej i zakupu trumny. Podobnie rzecz się ma z opłatą na rzecz parafii, czy też wydatkami poniesionymi na zakup odzieży. Dlatego też Sąd zasądził na rzecz powodów zwrot poniesionych przez nich kosztów związanych z pogrzebem córki. Zasądzoną kwotę, zgodnie z żądaniem pozwu, rozdzielono na oboje powodów, według tego, na kogo wystawione były rachunki i faktury (punkt 3 i 6 wyroku). Zasądzona kwota na rzecz powódki tytułem zwrotu kosztów pogrzebu i leczenia obejmuje koszty: sztucznych roślin 30zł+ 97,50 zł ,odzieży żałobnej powódki 100zł , sukni dziecka do trumny 830zł ,cenę wizyty u psychiatry po pogrzebie 250zł – łącznie 1307,50zł . Zasądzona kwota na rzecz pozwanego obejmuje koszty: zakupu wkładów olejowych do zniczy 75,79zł +51,95zł+53,84zł, koszty usługi gastronomicznej po pogrzebie 2200zł, koszty ramy nagrobka 90zł, koszty wieńca 2426,50zł, koszty pogrzebu 3680 zł, koszty wykopania grobu 400zł, opłata na 20 lat za grób 500zł - łącznie 9478,08 zł.

Rozważania dotyczące mocy dowodowej kserokopii dokumentów w niniejszym postępowaniu dotyczą także dokumentacji lekarskiej odnoszącej się do stanu zdrowia psychicznego i przebiegu leczenia powodów. Również i w tym przypadku dokumenty nie zostały potwierdzone za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika, ale wobec polemiki podjętej w replice na odpowiedź na pozew, intencje pełnomocnika są jasne, zaś strona przeciwna w toku postępowania nie domagała się okazania dokumentów oryginalnych, ani nie kwestionowała wiarygodności samych kopii, podnosząc jedynie okoliczności o charakterze formalnym.

Pozwana zakwestionowała także zasadność odszkodowania z tytułu leczenia powódki M. M.. Zdaniem pełnomocnika pozwanej z żądaniem opartym na podstawie art. 444 par. 1 kc może wystąpić wyłącznie osoba bezpośrednio dotknięta skutkami zdarzenia (a zatem tylko ofiara wypadku drogowego). Sąd Okręgowy podziela jednak pogląd, że „w razie wstrząsu psychicznego wywołanego śmiercią osoby bliskiej w wypadku komunikacyjnym, przesłanką roszczeń odszkodowawczych z art. 444 k.c. i roszczenia o zadośćuczynienie pieniężne z art. 445 § 1 k.c. jest wykazanie, iż poszkodowany - wskutek śmierci osoby bliskiej - doznał rozstroju zdrowia kwalifikowanego w kategoriach medycznych jako choroba psychiczna ”(wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 29 listopada 2000 r. (I ACa 882/00 – TPP 2002/4/107). Podobnie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Lublinie w uzasadnieniu wyroku z 4 października 2012 r. (I ACa 487/12, LEX nr 1237241) „W przypadku roszczenia z art. 445 § 1 k.c. roszczenie przysługuje osobie bezpośrednio poszkodowanej, natomiast w przypadku art. 446 § 3 roszczenie przysługuje osobie pośrednio poszkodowanej, a więc tej, przeciwko której nie było wymierzone działanie sprawcze. Znalezienie cezur między statusem osoby pośrednio i bezpośrednio poszkodowanej jest trudne zwłaszcza w sytuacji gdy śmierć osoby bliskiej pozostaje w normalnym związku przyczynowym z rozstrojem zdrowia poszkodowanego. W pierwszym przypadku jest nią szkoda niemajątkowa, odpowiadająca wielkości doznanej krzywdy przez osobę bezpośrednio poszkodowaną. W drugim wypadku jest to szkoda majątkowa polegająca na utracie pomocy osoby bliskiej przy wykonywaniu (załatwianiu) zwykłych spraw życia codziennego absorbujących czas i środki, które przed śmiercią osoby bliskiej były wykonywane przez zmarłego na rzecz osoby pośrednio poszkodowanej”. W sprawie, której dotyczy przedmiotowe orzeczenie wyżej wskazane, jako powódka występowała wdowa po tragicznie

zmarłym mężu, zaś dalsza część uzasadnienia została sformułowana w następujący sposób: „nie budzi wątpliwości, że śmierć męża była dla powódki wielkim traumatycznym wydarzeniem, które odbiera jako krzywdę ze strony losu i przekreślenie dotychczasowych planów życiowych. Skutkuje to pesymistyczną oceną perspektyw życiowych i nastawieniem rezygnacyjnym. Przeżywanie smutku przez powódkę jest ciągle wyraźne i niezbyt stępione przez upływ czasu” (...) „ostatecznie biegli stwierdzili, że w wyniku wydarzenia traumatycznego, jakim była utrata męża u opiniowanej ujawniły się zaburzenia adaptacyjne, stanowiące długotrwałą szkodę zdrowotną. Powyższe wnioski uzasadniają stwierdzenie, że wskutek tragicznej śmierci męża, powódka doznała rozstroju zdrowia w rozumieniu art. 444 § 1 k.c. uzasadniającego jej roszczenie o zasądzenie zadośćuczynienia pieniężnego za doznana krzywdę na podstawie art. 445 § 1 k.c., jako osoby bezpośrednio pokrzywdzonej.”

W niniejszej sprawie na podstawie opinii psychiatryczno- psychologicznych ustalono, że u obu powodów po nagłej, tragicznej śmierci córki wystąpiły zaburzenia psychiczne, które spowodowały u nich uszczerbek na zdrowiu. Konsekwencją wystąpienia zaburzeń psychicznych był obowiązek leczenia. Powódka pokryła z własnych środków koszt wizyty u psychiatry w kwocie 250 zł .

Z powyższych względów sąd zasądził na rzecz powódki kwotę 250,00-,-zł, jako uzasadnione koszty leczenia (punkt 3 wyroku).

Zgodnie z treścią art. 446 § 4 kpc. Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznana krzywdę.

Przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego ma na celu zrekompensować krzywdę za naruszenie prawa do życia w rodzinie i ból spowodowany utratą najbliższej osoby, a więc złagodzić cierpienia psychiczne wywołane śmiercią osoby najbliższej i pomóc pokrzywdzonemu w dostosowaniu się do zmienionej w związku z tym jego sytuacji (zob. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 7 lipca 2009 r., II AKa 44/09, LEX nr 523973; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 16 maja 2012, sygn. I ACa 301/12). Zadośćuczynienie przewidziane w art. 446 § 4 k.c. nie jest zależne od pogorszenia sytuacji materialnej osoby uprawnionej i nie wymaga wykazania szkody majątkowej (zob. wyrok i uzasadnienie Sądu Najwyższego z dnia 21 X 2009 r., sygn. I PK 97/00; wyrok SN z 10 maja 2012 sygn. IV CSK 416/11; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku IACa 774/11 z dnia 7 marca 2012r.;).

W literaturze i orzecznictwie wskazuje się, że na rozmiar krzywdy, o której mowa w art. 446 § 4 k.c. mają wpływ przede wszystkim: wstrząs psychiczny i cierpienia moralne wywołane śmiercią osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki po jej śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rola w rodzinie pełniona przez osobę zmarłą, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej (np. depresji, lęku), stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał odnaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolność do jej zaakceptowania, wiek pokrzywdzonego (tak uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011 r. sygn. III CSK 279/10).

Nie nasuwa wątpliwości, że krzywdę doznana w wyniku śmierci osoby bliskiej bardzo trudno ocenić i wyrazić w formie pieniężnej. Przeliczenie tego rodzaju wydarzenia i jego skutków na środek płatniczy jawi się jako czynność niezwykle trudna do wykonania. Niemniej ustawodawca wyposażył pokrzywdzonych w prawo do dochodzenia takiego roszczenia, zatem Sąd winien jest rozmiar tej krzywdy i stosownego zadośćuczynienia ustalić. Każdy przypadek jest więc traktowany indywidualnie, z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy. Ocena powinna opierać się na kryteriach obiektywnych, a nie na wyłącznie subiektywnych odczuciach pokrzywdzonych, aczkolwiek te ostatnie nie mogą pozostać obojętne.

Zadośćuczynienie przewidziane w art. 446 § 4 k.c. jest odzwierciedleniem w formie pieniężnej rozmiaru krzywdy, która, jak słusznie wskazuje się w literaturze i orzecznictwie, nie zależy od statusu materialnego pokrzywdzonego. Jedynie sam rozmiar zadośćuczynienia może być odnoszony do tzw. stopy życiowej społeczeństwa, która pośrednio może rzutować na jego umiarkowany wymiar i to w zasadzie bez względu na status społeczny i materialny pokrzywdzonego. Przesłanka „przeciętnej stopy życiowej” społeczeństwa ma więc charakter uzupełniający i ogranicza wysokość zadośćuczynienia tak, by jego przyznanie nie prowadziło do wzbogacenia osoby uprawnionej, nie może jednak pozbawiać zadośćuczynienia jego zasadniczej funkcji kompensacyjnej i eliminować innych czynników

kształtujących jego rozmiar np. ciężaru gatunkowego naruszonego dobra (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2002 r. IV CKN 1266/00, z dnia 3 czerwca 2011 r. III CSK 279/10 z dnia 10 maja 2012 IV CSK 416/11 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 kwietnia 2010 r., I ACa 178/10).

Uprawnionymi do żądania kompensaty są wyłącznie członkowie rodziny zmarłego, przy czym muszą być to najbliżsi członkowie tej rodziny. Jest to węższy krąg podmiotów niż osoby bliskie, bo ograniczony do członków rodziny. Poza sporem jest, że rodzice zmarłej córki są osobami czynnie legitymowanymi.

W świetle zgromadzonego materiału dowodowego niewątpliwie jest, że oboje powodowie ponieśli w związku ze śmiercią córki znaczną krzywdę. Jak już wspomniano wyżej zmarła była powszechnie lubianym, sympatycznym, grzecznym, dobrze wychowanym dzieckiem. Pełna rodzina stanowiła dla powodów istotną wartość. Po śmierci córki poczuli się opuszczeni, osamotnieni, potrzebowali pomocy lekarskiej psychiatrycznej i wsparcia psychicznego innych osób. Dotychczas trudno im jest pogodzić się ze śmiercią córki. Należy mieć na uwadze, że śmierć dziecka jest zawsze poważnym ciosem związanym z dotkliwym cierpieniem. Nie jest przecież rzeczą naturalną, by dzieci umierały przed rodzicami. Odejście osoby starszej, nawet w tragicznych okolicznościach, jest bardziej zrozumiałe i łatwiejsze do przyjęcia i zaakceptowania.

Krzywda powodów po nagłej i niespodziewanej śmierci małoletniej córki jest zrozumiała i oczywista. Nie wymaga to głębszego dowodzenia czy analizy. Strata dziecka jest niewątpliwie wyjątkowo dotkliwa, przeżycie związane ze śmiercią dziecka jest traumatyczne i będzie w pamięci przez całe życie. Żałoba tego rodzaju tak naprawdę nigdy się nie kończy. Zmienia się jedynie stopień jej natężenia i doznań. W tej sprawie krzywda zdaje się być tym głębsza, iż śmierć P. nastąpiła nagle i niespodziewanie, w sposób przez nią w najmniejszym nawet stopniu nie zawiniony. Nie w wyniku choroby, lecz wskutek wypadku. Jeżeli śmierć następuje w wyniku długiej i ciężkiej choroby, otoczenie zaczyna liczyć się z możliwością odejścia drugiej osoby i w pewnym stopniu się na to przygotowuje. Zdarzenie nagle potęguje poczucie krzywdy. Szok i uraz są bez wątpienia większe.

To wszystko uprawniało Sąd do sformułowania wniosku, iż powodom należne jest zadośćuczynienie, które musi być adekwatne do rozmiaru krzywdy każdego z nich. Dla porządku - uzasadnieniem przyznania takich zadośćuczynień jest m.in. szczególna więź emocjonalna pomiędzy członkami rodziny, która sama w sobie stanowi dobro osobiste podlegające dodatkowej ochronie. W podobnym tonie wypowiadał się Sąd Najwyższy w kolejnych wyrokach z dnia 11 maja 2011r. (vide: I CSK 621/10) i z dnia 25 maja 2011 r. (vide: II CSK 537/10) odwołując się jednocześnie do uchwały z dnia 22 października 2010 r. (vide: III CZP 76/10). W jednym z orzeczeń Sądu Najwyższego - z dnia 13 lipca 2011 r. (vide: III CZP 32/2011), wskazano, iż śmierć osoby najbliższej powoduje naruszenie dobra osobistego osoby związanej emocjonalnie ze zmarłym.

Powodowie określili pieniężnie wartość swojego pokrzywdzenia na kwoty po 62.396,00-,-zł, przy uwzględnieniu już wypłaconych z tego tytułu kwot po 37.604,00-,-zł. Uznali zatem, że łączna wysokość zadośćuczynień winna wynieść po 100.000,00-,-zł. W ocenie sądu kwoty wskazane przez stronę powodową należy uznać za uzasadnione i określone w sposób rozsądny, jak również porównywalny do kwot zasądzanych w podobnych sprawach. Nie są one zawyżone w nieuzasadniony sposób i należycie uwzględniają rozmiar poniesionych krzywd. Krzywdy związane z nagłą, niespodziewaną śmiercią zdrowego, małoletniego dziecka są bardzo dotkliwe. Żałoba powodów po stracie dziecka będzie trwała do końca ich życia. Dlatego w ocenie sądu żądane kwoty tytułem zadośćuczynienia nie są wygórowane. Stanowią określoną wartość ekonomiczną ale z pewnością nie są wygórowane i nie zmirzają do nieuzasadnionego wzbogacenia powodów. Wartość określonego uszczerbku na zdrowiu poszczególnych powodów, w ocenie sądu, przy określaniu wartości należnego zadośćuczynienia, nie ma istotnego znaczenia. Krzywda powodów jako rodziców jest podobna. Dlatego też orzeczono jak w punktach 1 i 4 wyroku.

Odnośnie do żądania zasądzenia odszkodowania tytułem znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej powodów, tytułem wstępu podkreślić trzeba, iż wprowadzenie do kodeksu normy art. 446 § 4 k.c. wyłączyło niegdyś szeroką interpretację art. 446 § 3 k.c. Przed nowelizacją, odszkodowanie z art. 446 § 3 k.c. uwzględniało także elementy szkody niemajątkowej. Obecnie taka interpretacja stawiałaby nadużycie. Roszczenie z art. 446 § 3 kc ma więc za

zadanie zaspokoić pretensje li tylko z tytułu powstałej szkody majątkowej. Roszczenie to jest rodzajowo i normatywnie odmienne od roszczenia z art. 446 § 4 kc. (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku, sygn. I ACa 774/11 z dnia 7 marca 2012 r.).

Pełnomocnik powodów nie zaferował wystarczających dowodów do uznania roszczeń z art. 446par. 3 kc jako uzasadnionych w całości co do wysokości .

Przenosząc to na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że roszczenia powodów mogą wynikać przede wszystkim z utraty perspektywy wsparcia przez osobę najbliższą w przyszłości. P. była niezwykle silnie emocjonalnie związana z rodzicami. Zapewne w przyszłości stanowiłaby dla nich wsparcie, także, w miarę potrzeby, w sensie finansowym .

W judykaturze i doktrynie utrwalony jest pogląd, z którym należy się zgodzić, że pogorszenie sytuacji życiowej polega nie tylko na pogorszeniu aktualnej sytuacji materialnej. Pojęcia „życiowa” i „materialna” nie są bowiem tożsame. Np. powódka korzystać musiała ze zwolnienia lekarskiego, co automatycznie obniżyło wysokość jej wynagrodzenia, natomiast jej mąż stracił w pewnym zakresie motywację do podnoszenia kwalifikacji, co również wiązało się z ograniczeniem możliwości zarobkowych. Przyznane z tego tytułu odszkodowanie winno stanowić adekwatne i realnie odczuwalne przysporzenie. Pogorszenie sytuacji życiowej polega także na utracie faktycznej możliwości samej stabilizacji warunków życiowych lub ich realnego polepszenia (tak cyt. wyżej orzeczenie Sadu Apelacyjnego w Białymstoku). Odszkodowanie z art. 446 § 3 kc ma też posłużyć przystosowaniu osoby uprawnionej do nowych zmienionych warunków (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 11 lipca 2012r. sygn. II CSK 677/11 oraz wyroki Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 14 kwietnia 2010, sygn. I ACa 178/10 i z dnia 25 września 2012, sygn. I A Ca 673/12). Powodowie określili pieniężnie wartość poniesionej szkody na kwoty po 35.000,00-, złotych, w odniesieniu każdego z nich. Łącznie z już wypłaconymi przez pozwaną kwotami (po 15.000,00-,-zł dla każdego z rodziców) stanowiłoby to sumy po 50.000,00-,-zł. Kwoty wskazane przez stronę powodową należy uznać za nieco wygórowane np. w porównaniu z innymi, podobnymi sprawami tutejszego Sądu Okręgowego. Obecnie można założyć, że zmarła córka wspierałaby rodziców, po ich przejściu na emeryturę, w czasie, w którym znajdowałyby się w pełni kariery zawodowej, rzeczowo i finansowo, każde kwotą po 150,00-,-zł miesięcznie (podobnej kwoty można by się spodziewać od drugiej z córek urodzonej po śmierci P.). Przyjmując, że okres wspierania rodziców trwałby około 20 lat, łączna, uzyskana przez nich pomoc wynosiłaby po około 35.000,00-,-zł. Takie też sumy przyjął sąd do dalszych rozważań. Ponieważ firma ubezpieczeniowa wypłaciła już powodom po 15.000,00-,-zł z tego tytułu, Sąd Okręgowy zasądził, w oparciu o przepis art. 445 par. 3 kc, na rzecz każdego z rodziców kwoty po 20.000,-,-zł (punkt 2 i 5 wyroku). W pozostałym zakresie powództwo oddalono uznając, że powodowie nie wykazali, że poniosą szkodę majątkową o rozmiarze po około 50.000,00 zł spowodowaną znacznym pogorszeniem ich sytuacji życiowej po śmierci P.. Nie bez znaczenia jest fakt, że po śmierci P. urodziła się kolejna córka powodów, która będzie dla nich stanowiła wsparcie i pomoc w przyszłości.

Sąd nie podziela poglądu pozwanej co do okresu, za który należało zasądzić odsetki od zasądzonych roszczeń. Co do zasady, zgodnie z art. 455 § 1 k.c., zadośćuczynienie za krzywdę staje się wymagalne po wezwaniu ubezpieczyciela przez poszkodowanego do spełnienia świadczenia. Od tej chwili biegnie zatem termin naliczania odsetek za opóźnienie (art. 481 § 1 k.c.). Należy przy tym uwzględnić terminy wynikające z treści ustawy z dnia 22 maja 2003 r. „o ubezpieczeniach obowiązkowych” (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2010 r., II CSK 434/09). Sąd Okręgowy podziela pogląd, że „jeżeli zobowiązany nie płaci zadośćuczynienia w terminie wynikającym z przepisu szczególnego lub w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 in fine k.c., uprawniony nie ma niewątpliwie możliwości czerpania korzyści z zadośćuczynienia, jakie mu się należy już w tym terminie. W konsekwencji odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia należnego uprawnionemu już w tym terminie powinny się należeć od tego właśnie terminu. Stanowiska tego nie podważa pozostawienie przez ustawę zasądzenia zadośćuczynienia i określenia jego wysokości w pewnym zakresie uznaniu sądu. Przewidziana w art. 445 § 1 (...) możliwość przyznania przez sąd odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za krzywdę nie zakłada bowiem dowolności ocen sądu, a jest jedynie konsekwencją niewymiernego w pełni charakteru okoliczności decydujących o doznaniu krzywdy i jej rozmiarze. Mimo więc pewnej swobody sądu przy orzekaniu o zadośćuczynieniu, wyrok zasądzający zadośćuczynienie nie ma charakteru konstytutywnego, lecz deklaratywny” (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 lutego 2011 r., I CSK 243/10). Rozmiar krzywdy, tak jak i szkody majątkowej, może się zmieniać w czasie. Różna zatem w miarę upływu czasu

może być też wysokość należnego zadośćuczynienia. W rezultacie początek opóźnienia w jego zapłacie może się łączyć z różnymi datami. Tym samym, wymagalność roszczenia o zadośćuczynienie za krzywdę, a więc i początkowy termin naliczania odsetek za opóźnienie w zapłacie należnego zadośćuczynienia, może się różnie kształtować w zależności od okoliczności sprawy (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu ww. wyroku). Zasadą jednak jest wskazane wyżej przyjmowanie daty początkowej naliczania odsetek związanych z zadośćuczynieniem. Z oczywistych względów zasada ta ma zastosowanie w odniesieniu do odszkodowania, w sytuacji, gdy powód domaga się zasądzenia odsetek, tak jak w niniejszej sprawie, od tej samej daty, co w przypadku zadośćuczynienia. Z powyższych względów sąd przyjął jako datę początkową naliczania wszelkich odsetek dzień następujący po dacie wydania przez pozwaną decyzji o odmowie uwzględnienia żądań powodów. Wprawdzie pozwana firma, jako ubezpieczyciel, winna była podjąć decyzję w przedmiocie spełnienia świadczenia w terminie 30 dni od otrzymania wezwania, ale strona powodowa, nie domaga się odsetek od tej daty, tylko daty późniejszej. Dlatego też orzeczono w tym zakresie, jak w punktach 1 – 6 wyroku.

Pozwana ponosi odpowiedzialność cywilną z tego powodu, że kierujący pojazdem był osobą ubezpieczoną w dniu wypadku w ramach obowiązkowego ubezpieczenia posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanej spółce. Zgodnie z art 9 ustawy z 22.05. 2003r o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, określającym zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela, pozwana spółka przejmuje odpowiedzialność cywilną sprawcy czynu niedozwolonego. Podstawą zasądzenia zadośćuczynienia jest art. 446par.4 kc, podstawą zasądzenia kwot tytułem stosownego odszkodowania jest art 446 par.3 kc, podstawą zasądzenia kwot tytułem zwrotu kosztów pogrzebu jest art446 par. 1 kc.

Powódka M. M. wygrała z pozwanym proces w 85 % zaś Powód A. M. wygrał w 86 %. Powodowie wpłacili tytułem części opłat po 2000zł łącznie 4.000,00zł. Powódka powinna ponieść koszt 15 % opłaty a powód 14% opłaty co w przypadku powódki stanowi kwotę 741 zł (15 % od całej opłaty 4936) a w przypadku powoda 748,16 (14 % od całej opłaty 5344) Wobec tego pozwany powinien zwrócić powódce z tytułu opłaty kwotę 1259 zł (2000- które jest w Skarbie Państwa - 741 = 1259) zaś powodowi powinien zwrócić kwotę 1251,84 z tytułu opłaty (2000zł, które jest w Skarbie Państwa – 748,16 = 1251,84 zł). W Skarbie Państwa tytułem opłaty od pozwu powódki powinna być kwota 4936 zł wobec tego pozwany powinien dopłacić kwotę 2936zł (1259+ 741+ 2936= 4936). W Skarbie Państwa tytułem opłaty od pozwu powoda powinna być kwota 5344 zł. Wobec tego pozwany powinien dopłacić kwotę 3344 zł (748,16+ 1251,84 + 3344 = 5344). Koszty opinii dotyczącej powódki wyniosły 1453,14 zł (934,90 +518,24). Powódka powinna ponieść 15 % tych kosztów czyli kwotę 218 zł . Powódka zapłaciła zaliczkę w kwocie 250zł, która została wykorzystana. Wobec tego pozwany powinien zwrócić powódce kwotę 32 zł (250- 218). Koszt opinii dotyczącej powoda wyniosły 1364,62 (878,77 +485,85). Powód powinien ponieść ten koszt w 14 % czyli część powoda to kwota 191zł (14 % od kwoty 1364,62) .Powód wpłacił zaliczkę 250zł, która została wykorzystana. Wobec tego pozwany powinien zwrócić powodowi kwotę 59 zł (250- 191= 59zł) Resztę kosztów biegłych powinien ponieść pozwany. Skarb Państwa tymczasowo wydatkował kwotę 1004zł. Wpłynęły zaliczki od powodów w kwocie po 250zł (łącznie 500zł) i zaliczki pozwanego w kwotach 500zł i 908.88zł. Powodowie w związku z uiszczeniem zaliczek ponieśli w swoich częściach koszty opinii (odpowiednio powódka 218zł a powód 191) Pozwany został zobowiązany do zwrotu kwot nadpłaconych przez powodów. Pozwany powinien dopłacić do Skarbu Państwa kwotę 908,88zł tytułem zwrotu kosztów tymczasowo pokrytych przez Skarb Państwa. Skarb Państwa wydatkował zaliczkowo 1004,09 zł . Wobec tego pozwany powinien zwrócić Sk. P kwotę 908, 88zł. Brakująca kwota 95,21 zł została przeksięgowana na rachunek sum budżetowych z pozostałości zaliczki w kwocie 908, 88 uiszczony przez pozwanego 28.12. 2018r i wykorzystanej do kwoty 813,67 (908,88- 813,67 =95,21). Powodowie ponieśli koszty opinii w części odpowiednio 15 % powódka i 14 % powód a resztę kosztów opiniowania zobowiązany jest ponieść pozwany. W Skarbie Państwa są kwoty zaliczek 250zł powódki, 250zł powoda, 500zł pozwanego 908,88zł pozwanego. Do pełnej kwoty należnej za wszystkie opinie 2817,76 zł (878,77+ 485,85+934,90 +518,24= 2817,76) należy dopłacić do Skarbu Państwa, który tymczasowo wydatkował kwotę 1004,09 , kwotę 908,88 (uiszczono zaliczkami 250 powódka, 250 powód, 500zł pozwany, 908,88 pozwany - łącznie 1908,88, 2817,76- 1908,88 = 908,88). Kwotę tą powinien dopłacić pozwany a jednocześnie zobowiązany jest zwrócić kwoty 32 zł powódce i 59 zł powodowi tytułem zwrotu nadpłaconych zaliczek, które zostały wykorzystane. Jak już wskazano wyżej pozostała z zaliczki pozwanego kwota 95,21 zostanie zaliczona na poczet wypłaconych tymczasowo

należności przez Skarb Państwa . Łączne rozliczenie (908,88x2, 500, 59, 32 ,218,191) daje kwotę 2817,76 stanowiącą wartości łącznego wynagrodzenia biegłych.

Koszty adwokackie powódki to kwota 5400zł wynagrodzenie adwokata, kwota 25,50zł tytułem 1/2 części opłat skarbowych (za pełnomocnictwa i pełnomocnictwa subst 17 x3:2 = 25,50 oraz 1/2 kosztów dojazdu adwokata. Rzeczywiście poniesione koszty dojazdu adwokata to koszty paliwa . Adwokat oświadczył, że przejechał łącznie 782 km samochodem Skodą Fabia 1,2 Combi 110 KM . Podał spalanie 5l/100 km. Cena benzyny w dniu przejazdu na terenie W. wynosiła 4,60zł za litr. Wobec powyższego samochód spalił 39,1 l na trasie o długości 782 km. Wobec tego pełnomocnik za benzynę zapłaciła 179,86 zł (39,1 x 4,60) . Pełnomocnik nie uzasadniła zwrotu kosztów na innej zasadzie niż rzeczywiste zużycie paliwa. $179,86 : 2 = 89,93$ czyli około 90.

Wobec tego koszty procesu powódki związane z udziałem pełnomocnika profesjonalnego to $5400 + 25,50 + 90 = 5515,50zł$. Nie uwzględniono kosztów faktury za udział pełnomocnika substytucyjnego albowiem w ocenie sądu nie są to koszty celowe (art. 98 & 3 kpc) Powódce należy się zwrot kosztów w 85 % czyli zwrot kwoty 4688,18 zł . z tej kwoty należy potrącić wynagrodzenia adwokata przeciwnika w 15 %. Koszty przeciwnika to kwota 5417 :2 = 2708,50 x 15 %= 406,28 . Wobec powyższego należy zasądzić na rzecz powódki kwotę 4688,18- 406,28 =- 4281,90.

Powodowi należy się zwrot kosztów pełnomocnika w 86% czyli w kwocie $5515,50 \times 86\% = 4743,33$. Z tej kwoty należy potrącić kwotę należną stronie pozwanej czyli $2708,50 \times 14 \%= = 379,19$.Wobec tego należy zasądzić kwotę 4743,33 – 379,19 = 4364,14 tytułem zwrotu kosztów pełnomocnika.

Orzekając o kosztach sąd oparł się na art. 98 kpc i art. 100 kpc oraz par. 2 pkt 6 rozporządzenia MS z 22.10. 2015 w sprawie opłat za czynności radców prawnych Dz.U. 2015.1804.